

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงิน บทบาทของ แซนด์วิชเจนเนอเรชัน และโอกาสการก่อหนี้กินตัวของครัวเรือนไทย โดยใช้ข้อมูลปัจจุบันภูมิจากการ ออกแบบสอบถามคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 429 คน โดยการสุ่มที่คำนึงถึงความ หลากหลายทางประชากรศาสตร์และภาวะแซนด์วิชเจนเนอเรชัน การศึกษาใช้แบบจำลองโลจิต (Logit Model) เพื่อประมาณการความน่าจะเป็นของการตกอยู่ในภาวะหนี้กินตัวทั้งสองมิติ ได้แก่ เชิงวัตถุวิสัย (Objective Over-Indebtedness) ซึ่งพิจารณาจาก Debt Service Ratio (DSR) เกิน ร้อยละ 40 และ เชิงอัตติวิสัย (Subjective Over-Indebtedness) ซึ่งสะท้อนการรับรู้และความรู้สึก ต่อภาวะหนี้ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะทางการเงิน โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมทางการเงิน มีอิทธิพล เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความน่าจะเป็นในการก่อหนี้กินตัว ขณะที่การเป็นแซนด์วิชเจน เนอเรชันส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะเมื่อวัดผ่านดัชนีความรุนแรงของภาวะ แซนด์วิชเจนเนอเรชัน (Sandwich Generation Burden Index: SGBI) ซึ่งสะท้อนภาระซ้อนจาก การดูแลทั้งสองรุ่นพร้อมกัน พบว่าค่า SGBI ส่งผลเชิงบวกต่อโอกาสการก่อหนี้กินตัวอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ นอกจากนี้ การก่อหนี้จากหลายแหล่ง โดยเฉพาะหนี้นอกรอบบมิอิทธิพลต่อภาวะหนี้กิน ตัวอย่างเด่นชัด ในขณะที่ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่พบว่ามี อิทธิพลต่อโอกาสในการก่อหนี้กินตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบดังกล่าวซึ่งให้เห็นว่าความ เสี่ยงหนี้กินตัวของครัวเรือนไทยมิได้เกิดจากปัจจัยประชากรศาสตร์ หากแต่เป็นผลจากการผสานกัน ของพฤติกรรมทางการเงินและโครงสร้างภาระในครัวเรือน การออกแบบนโยบายจึงควรมุ่งเสริมสร้าง ทักษะทางการเงินและบรรเทาภาระของกลุ่มแซนด์วิชเจนเนอเรชัน เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ของครัวเรือนและสังคมโดยรวม

คำสำคัญ: ทักษะทางการเงิน, แซนด์วิชเจนเนอเรชัน, หนี้กินตัวเชิงวัตถุวิสัย, หนี้กินตัวเชิงอัตติวิสัย, SGBI (Sandwich Generation Burden Index)

Abstract

This study aims to examine the relationship between financial literacy, the role of the sandwich generation, and the likelihood of household over-indebtedness in Thailand. Primary data were collected from 429 Thai respondents aged 20 years and older through a structured questionnaire, using sampling methods that considered demographic diversity and sandwich generation status. A Logit model was employed to estimate the probability of being over-indebted across two dimensions: objective over-indebtedness, defined as a debt service ratio (DSR) exceeding 40 percent, and subjective over-indebtedness, which reflects individuals' perceptions and feelings of debt burden. The findings reveal that financial literacy, particularly financial behavior, exerts a negative and statistically significant influence on the likelihood of over-indebtedness, while belonging to the sandwich generation has a positive and significant effect. This effect is especially evident when measured through the Sandwich Generation Burden Index (SGBI), which captures the compounded responsibilities of simultaneously supporting both dependents and elderly parents. Higher SGBI scores are associated with a significantly greater probability of over-indebtedness. In addition, multiple sources of borrowing—especially informal debt—were found to strongly increase the risk of over-indebtedness, whereas demographic factors such as gender, age, and education level did not show significant effects. These findings highlight that the risk of over-indebtedness among Thai households is not primarily driven by demographic characteristics but rather by the interaction of financial behavior and household burden structures. Policy implications suggest that strengthening practical financial literacy and alleviating the burden of the sandwich generation are crucial for enhancing household and socioeconomic stability.

Keywords: Financial Literacy, Sandwich Generation, Objective Over-Indebtedness, Subjective Over-Indebtedness, SGBI (Sandwich Generation Burden Index)